

הטעם לאמירת "ולכפרת פשע" בשנה מעוברת

ארכיון היס (הרב ראובן ארזיאל)

ה' הטוב יכפר בעד. זהו המקור למנהגנו לומר בשנה מעוברת בתפלת מוסף של ר"ח: "ולכפרת פשע", בקשת רחמים שיכפר בעד הוצאת השנה מהרגלה, עי' תוס' חדשים סנהדרין מב, ד"ה בשלשה מתחילין, ויעוין בצל"ח ברכות סג, שכתב, כי אמרם "אתם אפילו שוגגין" היינו דוקא בעיבור חודש, אבל לא בעיבור השנה, שאם עיברו שנה שלא כדין אינה מעוברת, ויונח אשר הוצרך לבקש רחמים על עצמו, והנה במנחת חינוך מצוה ד אות ו השיג על דברי הצ"ח אלה, ובאמת מבואר בתורת כהנים אמור כג, א, פס' מועדי ה' אשר תקראו אותם כו': לא היתה השנה צריכה לעבר ועברוה אנוסים או שוגגים או מוטעים מנין שהיא מעוברת ת"ל אשר תקראו אותם במועדס אתם אפי' שוגגין כו', ועי' מעשי למלך על הרמב"ם רה"ל בית הבחירה אות ז, וראה בצפנת פענח להגר"י מרוגטשוב סוגיות (טו, סע"ג) ובמנחת סולת מהגרד"ט זעהמן מדוקלא לחינוך שם מצוה ד אות ט, ויתכן שאחרי שלא הודו לו חכמים שהם המה המיוחדים השלשה חמשה ושבעה חשש שאין זה בכלל אשר תקראו אותם, עי' תוס' ר"ה כא, א סוד"ה לוי ובשו"ת אבני נזר מהגר"א מסוכטשוב או"ח סי' שיב-שיג.

הסדור בהשאלות - גשיות לשאלות בעקבות סידור "ריון ישראל" (שנה טו)

א.פ. מדוע מוסיפים "ולכפרת פשע" רק במשך חצי שנה,
מראש השנה ועד לאחר אדר ב?

תשובה – : שאלתי את הרב ר' שלמה מן-ההר, רב דבית וגן, ואמר לי, כי בניסן כבר אי אפשר לעבר את השנה, ולכן מפסיקים בניסן לומר "ולכפרת פשע".

אגב, מה ענין "ולכפרת פשע" לשנת עיבור? כתב ר' ברוך עפשטיין בעל תורה תמימה בספרו ברוך שאמר (תל אביב תש"ל) בעמוד שלה "ידוע, כי בחתימת תפלת מוסף לראש חודש מחשבים שנים עשר פרטי בקשות, כנגד שנים עשר חדשי השנה... ובשנת עיבור מוסיפים עוד בקשה זו לחודש העיבור. ואפשר לפרש עפ"י הגמרא בראש השנה (כ"ה א') בענין עיבור החדש, שגם אם שגו בית דין לעבר את החודש בעת שלא היה צריך לזה... אעפ"י כן הוא מעובר, וסמכו זה על לשון התורה, ויען כי ע"י טעותם אפשר לבוא לכמה מכשולים במשך השנה, כמו לענין חמץ בפסח ולענין תענית ביום הכיפורים שעפ"י העיבור יודחו חדשי ניסן ותשרי עוד לשלושים יום ואם יטעו במעשיהם אלה, הלא יבואו פסח ויהכ"פ שלא בזמנם הנכון, והתוצאות מזה גדולות מאוד הנוגעות בעיקרי מצות התורה – ולכן מבקשים שתגן תפלתנו לכפרת פשע זאת". *

* "ויען המלך... לעשות הפסח בחדש השני" (דברי הימים ב, לב). שעיבר ניסן בניסן, ולא הודו לו חכמים (פסחים נו ע"א) וכתוב שם: "ה' הטוב יכפר בעד" (דברי הימים ב, ל יח).